

Pravěk – doba železná

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak,
je Mgr. Hana Zimová.*

Vytvořeno dne 3. 11. 2011.

Nový začátek (New start) CZ.1.07/1.4.00/21.1409

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

č. 15

název	Pravěk – doba železná
anotace	<i>Žáci porovnají způsob života pravěkých a současných lidí.</i>
očekávaný výstup	ZV – LMP Člověk a společnost – 2. stupeň D – mít představu o rozdílech způsobu života pravěkých a současných lidí
druh učebního materiálu	Prezentace
druh interaktivity	Výklad
ročník	6.

Doba železná na našem území – končí pravěk

- po době bronzové přišla **doba železná**
- asi 750 let př. n. l.
- železné předměty se nejprve dovážely
- průběžně k nám přicházeli **noví přistěhovalci**,
kteří začali železné předměty i **sami vyrábět**
- tyto předměty – **nástroje a zbraně** – vyrobené
ze železa byly **tvrdší a odolnější** než
bronzové

Dělení lidu

O většině národů v pravěku z doby železné **nemáme písemné zprávy.**

Nazýváme je podle toho,
jaké nádoby
vyráběli, jak je zdobili,
jak pohřbívali své mrtvé.

Rozdělení lidu

Jednotlivé civilizace se nazývají podle toho, co bylo po nich nalezeno:

- nejstarší zemědělci – nádoby s rytými čarami (liniemi) = **lid s lineární keramikou**
- další zdobili nádoby otisky šňůrek = **lid se šňůrkovou keramikou**
- jiní měli nádoby ve tvaru zvonu = **lid zvoncovitých pohárů**
- lid, který na hroby vršil mohyly = **lid mohylový**
- lid, který své mrtvé páčil a popel ukládal do keramických nádob = popelníc = **lid popelnicový**

Kultura se šňůrkovou keramikou

Kulturu poznáváme výhradně z bohatě vybavených kostrových, původně nejspíše mohylových pohřebišť.

Největší pohřebiště u nás představuje lokalita Vikletice (na Chomutovsku).

Hroby bývaly opatřené dřevěnou komorovou konstrukcí.

Mrtví byli pohřbíváni ve skrčené poloze – muži na pravém boku, ženy na levém boku.

**Název kultury pochází od techniky
zdobení pohárů, do kterých byly
otiskovány kroucené šňůry**

Kultura zvoncových pohárů

Objevují se mísy na nožičkách, zvoncovité poháry. Bývaly červené s bílým dekorem a bohatě zdobené.

Používá se jantar na vzácné šperky.

Zvoncové poháry

Na hroby vršili mohyly

Keramické urny – popelnice, do kterých byl ukládán popel mrtvých a ty zas do velkých společných mohyl. Pohřební výbava obsahuje zpravidla keramiku, zbraně a šperky.

Keltové

Prvním v písemných pramenech
popsaným národem na našem
území byli **Keltové**

- asi v 5. - 4. stol. př. n. l.,

přesněji jeden z jejich kmenů - **Bójové** –
podle nich vzniklo později označení
českých zemí **Bohemia**

(latinský název *Boiohaemum*)

Další keltské názvy

Po Keltech se zachovaly i další zeměpisné názvy na území Čech:

například názvy řek **Labe** (**Albis** - bílá řeka),

Vltavy (**Vultava** - divoká řeka),

Ohře (**Agara** - řeka, která má rychlý tok),

Jizery (**Isara** - bystrá řeka),

pravděpodobně i Mže, Otavy nebo hory Říp.

Co přinesli Keltové do Evropy?

- vynikali ve výrobě a zpracování kovů – uměli vyrobit kvalitní **železné nástroje** (kosa, srpy, nůžky, pily ...) a **zbraně** (meče), také zlaté, stříbrné a bronzové **šperky** a ozdobná **kování na vozy**
- k tavení železa používali pece a dřevěné uhlí
- zdokonalili i další řemesla – zavedli **hrnčířský kruh**, razili vlastní **mince** – první peníze u nás, v **zemědělství** – na oradlo připevnili **železnou radlici**
- zakládali velká opevněná města, tzv. **oppida**

Keltské dýky

Duhovky (peníze) jim kdysi začali říkat lidé, kteří je nacházeli na polích většinou po prudkém dešti, který tyto mince omyl a ty se potom třpytily ve slunci. Lidé tyto zlaté mince spojovali s duhou a domnívali se, že padají právě z ní nebo že se nalézají tam, kde se duha dotýká země.

Germáni

Po Keltech se v Evropě objevil další národ – **Germáni** – ti rozpoutali nové boje o evropská území.

Od Keltů převzali způsob zpracování železa a kovářskou výrobu.

Germánské kmeny často válčily mezi sebou nebo s mocným Římem, spojovaly se v kmenové svazy – v čele stál náčelník.

Stěhování národů

Od konce 4. stol. n. l. probíhalo tzv.
stěhování národů.

Šlo obrovské přesuny kmenů.

Díky tomu se u nás objevil národ, který
se zde již usadil natrvalo –

Slované.

Zdroje

MÜLLER, Oldřich. *Dějepis pro 2. stupeň základní školy praktické*. 1. díl. 1. vydání. Praha : Parta, 2008. ISBN 9788073201128. s. 25 - 28.

KOHOUTKOVÁ, H.; KOMSOVÁ, M. *Dějepis na dlani*. 2. vydání. Olomouc : Rubico, 2007. ISBN 8073460653. s. 8 - 9.

Zdroje obrázků

Všechny uveřejněné odkazy [cit. 2011-11-03] dostupné pod licencí Creative Commons – <http://wikimedia.org/>

Šňůrová keramika

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Stridsyxekeramik.jpg>

Zvoncovitá keramika

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Beakerculture.jpg>

Mohyla

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mohyla_Chotoun.jpg

Popelnice

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Archeologia_\(Bielsko\)_-_kultura_%C5%82u%C5%BCycka.JPG](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Archeologia_(Bielsko)_-_kultura_%C5%82u%C5%BCycka.JPG)

Keltské dýky

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Celtic_dagger,_scabbard_and_buckle.JPG

Duhovky

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:KB_-_Kelten_Goldm%C3%BCnzen.jpg